

‘De Chinese premier stelt dat ’s lands gift aan de wereld de éénkindpolitiek is. Daar heeft-ie gelijk in’

Paul van Liempt

Als Young Global Leader treedt Lucas Simons in de voetsporen van mensen als prins Jaime de Bourbon de Parme en Coen van Oostrom. Onlangs was hij in China waar hij enthousiast luisterde naar de visies over duurzaamheid van de Chinese premier Wen Jiabao en de Britse oud-premier Gordon Brown. ‘Waarom hoorde ik hem daar niet over toen hij nog in functie was?’

In zijn kantoor in Utrecht, in de schaduw van de Dom, kan hij het enthousiasme over zijn recente bezoek aan China nauwelijks beteugelen. De ‘indrukwekkende toespraak’ van premier Wen Jiabao resoneert nog in zijn hoofd. De politicus ontvouwde voor een zaal westerse genodigden de contouren van zijn vijfjarenplan, waar een ‘ongekend zelfvertrouwen’ uit sprak. Een gloedvol betoog rond de pijlers groei, interne markten, duurzaamheid, innovatie en educatie.

Lucas Simons: ‘Wat een verschil met onze miljoenennota. Keken onze politici maar eens vijf jaar vooruit. Natuurlijk moet je bezuinigen, maar doe dat dan met een visie: hoe zie ik Nederland en Europa? Jiabao keek in zijn speech bijna angstigmakend zelfverzekerd naar Europa en Amerika. Hij beschreef hoe Amerika en Europa de motoren van de economie waren, maar dat ze zijn stilgevallen. China is niet van plan zomaar meer te gaan lenen, ze wil er equity en aandelen voor terug. En “exporteren naar onze markt is ook goed voor jullie werkgelegenheid”, voegde hij eraan toe.’

Lucas Simons (39) is oprichter en directeur van NewForesight, een strategisch adviesbureau dat systeemverandering in agrarische sectoren tot stand wil brengen en daartoe samenwerkt met de Verenigde Naties en Initiatief Duurzame Handel. Hij richtte ook SCOPEin-sight op, dat zich richt op het verbeteren van toegang tot krediet voor boerenorganisaties. Simons, die zijn woordenstroom gelijke tred probeert te laten houden met zijn razendsnelle gedachten, was niet alleen geïmponeerd door de toespraak van Jiabao, hij keek ook vol ontzag naar de bedrijvigheid in de Chinese metropool,

zo veel hijskranen had hij nog nooit in één stad bij elkaar gezien.

Het invloedrijke World Economic Forum (WEF) heeft Simons — als enige Nederlander dit jaar — verkozen tot Young Global Leader. De aan de Universiteit Wageningen in de Milieuhygiëne afgestudeerde sociaal entrepreneur viel die eer te beurt vanwege zijn ‘toewijding en prestaties op het gebied van duurzame handel, landbouw en plattelandsontwikkeling.’ Negen jaar geleden was Simons medeverantwoordelijk voor de start en het succes van Utz Kapeh (het huidige Utz Certified), dat als certificaat voor duurzame koffie snel aan marktaandeel won. Het veel bekendere Max Havelaar bleef op een aandeel van onder de 3% steken. Utz bereikte, door het samensmeden van een zogenoemde ‘first mover’-coalitie, dat meer dan 40% van de Nederlandse koffie Utz-gecertificeerd is. De gehele Nederlandse koffiesector committeerde zich onlangs om dit percentage in 2015 naar 75 te brengen.

Wie eenmaal Young Global Leader is, behoort tot een bevoorrechte kaste die elkaar over de hele wereld ontmoet, met elkaar in discussie gaat, plannen ontwikkelt en vooraanstaande politici en ondernemers treft. De bijeenkomst onlangs in China volgde op een eerder bezoek aan Kaapstad in mei, waar Simons aartsbisschop Desmond Tutu tegenkwam; de volgende reis staat gepland voor november en voert naar India. De komende vijf jaar mag hij alle WEF-bijeenkomsten bezoeken, waar een groep Young Global Leaders telkens acte de présence geeft. Een uniek netwerk van jonge leiders, dat een bijdrage wil leveren aan een betere toekomst, met illustere leden als Mark Zuckerberg (oprichter en ceo van Facebook) en Google-oprichter Larry Page. De andere Nederlandse YGL’s zijn prins Jaime de Bourbon de Parme, oprichter Dennis Karpes van Dance4Life, voormalig staatssecretaris Karien van Gennip en de grootste kantorenbouwer in Nederland Coen van Oostrom, onlangs door Bill Clinton gelauwerd om zijn inspanningen voor duurzaam bouwen.

Tot zijn eigen verbazing bloeit Simons op in dit gezelschap, want eigenlijk is hij niet van de groepjes. Als scholier was hij al heel jong geïnteresseerd in politiek en maatschappij. Hij ontrok zich aan het groepsproces door op het

Foto: Corbino

schoolplein te observeren hoe populaire kinderen het gedrag van alle anderen beïnvloedden. Hij omschrijft zichzelf als 'een rare snuiter', geeft schoorvoetend toe dat hij gepest werd, maar voegt eraan toe dat het later helemaal is goed gekomen. 'Als student werd ik lid van het corps en heb enorm lopen feesten.'

Waarom voelt u zich zo op uw gemak bij de Young Global Leaders?
 'Ik heb me nooit prettig gevoeld in een groep, maar dit is de eerste waar ik me bij thuis voel, omdat het een groep van individuen is. Niemand is leider, we luisteren naar elkaar en leren van elkaar, maar we accepteren niemand als bovengeschatte. De autonomie is groot, net als de zelfverantwoordelijkheid, niemand heeft een ego. Onzichtbaar leiderschap, achter de schermen anoniem aan verandering werken, staat voorop.'

Het klinkt te mooi om waar te zijn.
 'Laat ik een voorbeeld geven. Na de speech van Wen Jiabao stond een van de jonge leiders op: "We zijn hier in China, maar ik zou het nu over Europa willen hebben." In no-time raakten we met veertig man in discussie. We stelden vast dat we de eerste generatie na de val van de Muur zijn die in vrede is opgevoed, met een ongekende voorspoed. We concludeerden ook dat het te danken was aan de integratie. Maar nu, de eerste de beste keer dat het even lastig wordt, zie je dat pro-Europese geluiden van politici worden ondermijnd. Daarop stelden we een verhaal samen: wat is onze visie op de wereld en wat zijn de Europese waarden daarin? Het resulteerde in een brede visie over duurzaamheid en arbeidsparticipatie. En over de vraag hoe je de jeugd in dit verhaal kunt betrekken, want dat is essentieel. De helft van alle mensen op aarde is jonger dan 25 jaar. Die móét je een stem geven over hoe je de toekomst tegemoet wilt treden. Met dit plan komen we binnenkort naar buiten en niemand weet meer welk onderdeel precies op wie is terug te voeren, of wie degene was die opstond en het initiatief nam.'

Kunt u er iets meer over kwijt? Welke rol moet Europa spelen?
 'Europa moet niet bescheiden achterover gaan leunen. Het is het enige continent dat de problemen vreedzaam kan oplossen, zelfs Amerika had een burgeroorlog nodig. Er moet een vorm van politiek bestuur komen die heel Europa vertegenwoordigt. Als één land profijt heeft gehad van een verenigd Europa is het Nederland wel, met zijn open economie. Waarom is het zo moeilijk een groot publiek daarvan te overtuigen? Als politicus is het je vak om dat goed te kunnen.'

Doen de politici het beter als het over duurzaamheid gaat, of dreigt dat ook te verzanden in een afgekloven verhaal?
 'Wie duurzaamheid als ideologie ziet, loopt achter, die tijd hebben we wel gehad. Maar roepen dat je met duurzaamheid meer geld verdient, klinkt ook te mager. Ik wil veel verder gaan: zonder duur-

zaamheid houdt het over tien jaar op. Als de voedingsindustrie geen toegang meer heeft tot koffie, cacao en thee houdt het op, het is voorbij als we geen toegang tot onze grondstoffen meer hebben. Het begint een strategisch verhaal te worden, vergelijkbaar met olie. Als we geen transitie naar andere brandstoffen maken, is het over zodra de olie op is. Wanneer je niet volledig op duurzaamheid inzet, loop je alle innovaties mis die je de komende 25 jaar nodig hebt.'

En u denkt dat die boodschap nog nietten vol te tot de politiek is doorgedrongen?

'Het valt me op dat politici die missie in de regel pas omarmen als ze uit functie zijn. Denk aan Ruud Lubbers en Bill Clinton. In China luisterden we naar een fantastische speech van Gordon Brown over hoe alles duurzamer kan, waarom hoorden we dat niet van hem toen hij nog in functie was? Als politicus moet je blijkbaar te veel ballen in de lucht houden om dit volmondig te durven uiten. We hebben in Europa ook moeite met doelstellingen. Als China zegt dat de CO₂-uitstoot binnen twee jaar met 16% terug moet, kun je ervan op aan dat dat ook gebeurt.'

U pleit toch niet voor het invoeren van een centraal geleide economie in Europa?

'Nee, nee, maakt u zich geen zorgen, ondanks alle beperkingen blijf ik in democratie geloven. Maar ik blijf ook de positieve kant van China zien. De premier zei: "Onze gift aan de wereld is de één-kindpolitiek. Daar heeft-ie gelijk in. We gaan naar 3,9 miljard mensen toe, andere landen missen de discipline die zij wel hebben.'

De Europese politici in functie laten het volgens u voorlopig afweten. Hoe zit het met de bedrijven?

'Die hebben het al lang door. Die kopen grond in Afrika omdat ze anders geen toegang tot grondstoffen meer hebben. Het is in dat licht onbegrijpelijk dat de Nederlandse overheid totaal niet bezig is met de vraag waar we in de toekomst grondstoffen vandaan halen. In Nederland, en het grootste deel van Europa, hebben we het op het gebied van klimaatverandering beter door dan we ook, maar wat betreft energietransitie lopen we ver achter. De gunstige uitzonderingen zijn de Scandinavische landen en Zwitserland.'

“Wanneer je niet volledig op duurzaamheid inzet, loop je alle innovaties mis die je de komende 25 jaar nodig hebt”

Cv

- 1971** Geboren in Zeist
- 1991** Studie Milieuhygiëne Universiteit Wageningen (tot 1997)
- 2000** MBA aan de Tias-Nimbas Graduate School of Management
- 2002** Oprichter en ceo New Foresight
- 2010** Oprichter en ceo SCOPEinsight
- 2011** World Economic Forum - Young Global Leader 2011

U bent tot Young Global Leader gekozen omdat u zich inzet voor het verduurzamen van productieketens. Utz Certified verwierf met die werkwijze in tien jaar tijd 40% marktaandeel. Wat doet Max Havelaar verkeerd?

'Max Havelaar begrijpt niet dat 98% van de bevolking te druk met het eigen leven is om alles overontbossing en zielige boeren te willen horen. Je moet mensen niet te veel lastig vallen met dit soort vraagstukken. En ze zeker niet dwingen van merk te veranderen. Wie Douwe Egberts koopt, denkt niet aan groen, maar wil gezellig een lekkere kop koffie drinken. Je moet zorgen dat je het systeem zo inricht dat mensen als vanzelf het juiste gedrag gaan vertonen. Val ze niet lastig met labels, maar zorg dat je klanten afspraken maken over duurzame certificering. En met mijn bedrijf SCOPEinsight heb ik een rating- en beoordelingssysteem ontwikkeld om boerenorganisaties eenvoudiger toegang te geven tot kapitaal. Dan maak je ze sterker en op den duur onafhankelijker, omdat ze kunnen groeien. Te lang is het principe small is beautiful gepredikt, maar daarmee hou je de afhankelijkheid in stand. Er is nog steeds geen coöperatie die Max Havelaar na twintig jaar niet meer nodig heeft.'

U bent op zoek naar geld voor projecten. Werkt de overheid mee?

'Ja en nee. De Nederlandse overheid heeft als beleid dat er op het terrein van ontwikkelingssamenwerking vernieuwing moet komen en meer marktgedreven initiatieven. Maar daar hoort beleid bij dat past bij deze nieuwe vorm van ondernemen. Het beleid lijkt nu tegenstrijdig: het moet vernieuwend zijn, maar als organisatie mag je niet nieuw zijn. Het moet marktgedreven, maar je mag geen bedrijf zijn. En ze zijn niet ingericht op relatief kleine bedragen. Ik heb geen honderd miljoen nodig! Dit beleid houdt innovatie tegen.'

Maar de aanhouder wint. Onlangs hoorden we dat het ministerie van ontwikkelingssamenwerking en de Nederlandse ontwikkelingsbank FMO ons gaan steunen. Het systeem veranderen gaat blijkbaar gepaard met steile ups en downs.'

